

Problemet är grundlagen

Hur utbredd är oärligheten? Enligt den tyska vetenskapsjournalisten Claudia Mayer (*Welt am Sonntag* 26.8) ljuger vi i genomsnitt 200 gånger per dag. Detta skulle betyda över 12 lögner i timmen eftersom vi ju också måste sova. Den som sover syndar inte – i alla fall inte annat än i sina drömmar.

Det kan ju hända att siffran 12 råkar vara just en av de lögner som Claudia Mayer kläckte medan hon skrev sin artikel. Men oberoende av om så är fallet så är hennes beskrivning av lögnen som en civiliserande och barmhärtig kraft i vårt sociala umgänge tankeväckande. Enligt henne är uppåt hälften av alla våra lögner prosociala, det vill säga vita lögner. Vi ljuger för att bespara våra medmänniskor onödigt lidande eller helt enkelt för att skapa god stämning.

Samma regel gäller i många avseenden också i kommunikationen mellan nationer. Det är sällan till gagn att statschefer säger precis vad de tänker och känner när de uttalar sig i säkerhetspolitiska frågor. För det första bär politiker precis som alla andra människor på ogrundade rädslor och antipatier som det inte är förnuftigt att vädra i offentligheten. Och för det andra är det inte alls självklart att det är klokt att uttrycka sådana farhågor även när de är motiverade.

Ibland kan detta hushållande med sanningen ändå gå för långt. Jag tänker osökt på reaktionerna till försvarsminister Jyrki Häkämies omstridda uttalande om att Ryssland är Finlands avgjort största säkerhetspolitiska utmaning. Häkämies har kritiserats för att han har förenklat den säkerhetspolitiska agendan. Är kritiken befogad? Internationell terrorism, globala klimatförändringar och brott mot mänskliga rättigheter oroar förstås oss alla. Men dessa hot kan inte avvärjas av enskilda nationer utan endast genom globalt organiserade långsiktiga ingrepp.

Finlands grannskap med Ryssland är däremot något alldeles unikt i Europa. Av alla EU-länder har vi den avgjort längsta gemensamma gränsen med Ryssland. Så länge unionen är svag och splittrad kommer också dess Rysslandspolitik att vara otydlig och kraftlös. Det är sant att Finlands samarbete med NATO redan har avancerat så långt att en anslutning till försvarsalliansen inte skulle kräva större omställningar. Men det är naivt att tro att ett NATO-medlemskap på något sätt skulle förändra Finlands geopolitiska läge. Rysslands utveckling skulle vara ödesfrågan också i ett NATO-Finland.

Just därför är det bekymmersamt att Finlands utrikespolitiska linjedragning för närvarande är smått svajig. Presidenten säger det ena, statsministern antyder något annat och i nästa stund har också utrikesministern och försvarsministern ett trängande behov att profilera sig med nya slagord. Det är missvisande att göra gällande att det här handlar om dålig koordinering mellan parterna. Det egentliga problemet är ju vår nuvarande grundlag, som på ett misslyckat sätt styckar upp det utrikespolitiska ansvaret mellan presidenten och statsministern. Riksdagen, skriv om grundlagen!

Henrik Meinander, Hufvudstadsbladet (HBL) 11.9.2007